

Darlingtonia: darlingtonie kalifornská (the cobra lily – angl.)

Příspěvek původně Radek Kastner

[24.01.2008]

Aktualizováno [27.08.2008]

O: Rod Darlingtonia sestojí pouze z jediného druhu a to *Darlingtonia californica* Torr.

Je to rostlina s lodyhou kamenou a tudem gravitačně pastou, pánem buzníkem Sarracenia a Heliamphora. Je nápadná díky svému pánemu výšku, kterouž je buď označována výrazem tesky nebo knír (v angličtině, pozn. pánemek), to závisí na vzhledu rostliny.

Zleva: pohled z nitra lodyhy, dolní směrové ujednání chlupy uvnitř a fenestrance

Foto Galleria Carnivora © Barry Rice

Tak jako tomu u gravitačních pastí bývá, ani tato rostlina nemá pohyblivé žihadlo. Přestože je stález lehká a snadná, díky barevnosti svých listů, které zdrověním uvolňují nasládlou, medovou vůni. Kořeny se usadily na vrcholu nebo na pánemu výšku, aby se nakrmila nektarem. Ten je hojně vylučován v blyštivých kapách na pánemu výšku. Vzhledem k tomu, že vrchol lodyhy je poset nepočítanými množstvím pravěkými (fenestracemi), svátkem ozařuje vnitřek lodyhy a vytváří jej pro hmyz pánemité životním prostředím. Jakmile se hmyz dostane do lodyhy, dostane se opravdu do výživných problémů, protože životní cyklus ještě není znám. Zatímco naživo dostane do lodyhy směrové ujednání chlupy, kořeny klesají dolů vstříčkou a zahubou. Dno lodyhy je zaplněno tekutinou. U této rostliny však nebyly objeveny žádoucí trávicí enzymy; trávení je pravděpodobně zajištěno bakteriemi a symbiotickými organismy.

Významné jsou zde podstatně první, kterými se vyznačuje past na humry (rybářský skříň vrátí, pozn. pánemek) a druhý, kterým svou kořistí. Je to všechno jen pouhá gravitační past.

Symbiotické organismy u darlingtonie si zaslouží zvláštní komentář, protože jsou opravdu fascinující. Nejvíce je známo larvylné formy komára (Metriocnemus edwardsii). Jsou to malé (kolem 1 cm dlouhé), bílé larvy, které se využívají stvořeného života. Rozšířené jsou výhradně u darlingtonie a uvidíte je i v jeho spoustě, jak hltají kořeny, které je ponosněna v tekutině na dně lodyhy. Opravdu strašné je, že spolu s tímto druhem žije i roridula masovavka – na podrobnosti se podíváte v příslušné sekci FAQ, která je rodu Roridula významná.

Vlevo a vpravo v textu zmínovaná "máma", uprostřed domov pavouka na květu

Foto Galleria Carnivora © Barry Rice

Další organismus, kterým se rostlina živí, je drobný stvořený žvanec (Sarraceniopsis darlingtoniae). Bohužel poněkud nejsou známy obecně jménem "slizký prcek". Tato stvořená žvánka je celá k životu a zimu v lodyze, začíná na jaře stará se darlingtonií schnout a uhnout, celá skupina Sarraceniopsis darlingtoniae žije v lodyze, shromažďuje se poblíž nové se formujících oblastí lodyhy. Jakmile se lodyha otevře, Sarraceniopsis se živí se užitím se ubytuje. No nejsou mazané?

MÁÅ¾e vÃ¡s to udít, ale pÅ™esto, Å¾e to je tak dramaticky zajÃ-mavÃ¡, dobÅ™e znÃ¡mÃ¡ rostlina, nikdo nevÃ-, kdo ji opyluje si myslí, Å¾e to pÅ™ece musÃ-bÃ½t jednoduchÃ© to zjistit, pouze sedÃ-t u rostliny a sledovat, kdo kvÄ›ty navÅjt. Ale lidÃ© dÄ›lali prÃ¡vÄ› toto, ve dne v noci a pÅ™esto nebyli opylovaÅ•i nikdy pÅ™esvÄ>dÄ•ivÄ› pozorovÃ¡ni pÅ™i nÃ¡vÅjtÄ› vÃ½zkumnÃ-kÃ- se domnÃ-vÃ¡, Å¾e by ji mohli opylovat pavouci. JÃ¡ jsem pozoroval rostliny, kterÃ© byly opylovÃ¡ny divokÃ½mi vÄ•elami (Andrena nigrihirta), ale pÃ¡tral jsem po tom daleko vÃ-ce pÅ™edtÄ-m, neÅ¾ jsem zveÅ™ejnil mÃ© vÃ½sledky v oficiálnÃ½murnÃ¡lu.

Darlingtonia californica, lÃ¡kalka a Å™ez lÃ¡kalkou

Ema JohanidesovÃ¡

NejpouÅ¾ívanějším obecným jménem pro *Darlingtonia californica* je „želobník“ (kobÅ™ílilie, dÃ-ky svÅ©mu vzhledu pÅ™íbuzný, pozn. pÅ™ekl.) a California pitcher plant (kalifornská lÃ¡kalka rostlina, pÅ™esto Å¾e nejvÄ›tší populace rozšířená je v Oregonu!, pozn. pÅ™ekl.). Také jsem Ä•etl, Å¾e se jim Å™íká i „zdeelicksá“, ale nikdy jsem to neslyšel. Latincký (vÅ›edekÅ©/odborný) jménem bylo vybráno objevitelem tÄ›chto rostlin, Williamem Dunlopem Brackenridge, na památku svého kamaráda a pensylvánského botanika Williama Darlingtona. I kdyÅ¾ jsem pÅ™esvÄ>dÄ•en, Å¾e pÅ™evod obyvatelé Ameriky mají - pro tuto rostlinu své vlastní názvy, ale doposud jsem jej neobjevil. Vzhledem k tomu, Å¾e hovoříme o historii, musí - zmínit jeden starý pÅ™íbuzný - Brackenridge objevil rostliny zatímco byl pronásledován indiány, což je poněkud stÅ™elená ukázka civilizaÅ•ní legend.

Zleva: *Andrena nigrihirta* pÅ™i opylování květu, dospívající rostliny na hadci a domov pavouka na květu *Darlingtonia californica* v plném květu

Foto Galleria Carnivora ©Barry Rice

V roce 1891 bylo pro tuto rostlinu vytvořeno jméno *Chrysamphora*, ale později bylo opuštěno jako nadbytečné.

Page citations: Freeman, L. 1996; Hepburn, et al. 1920; Rice, B.A. 2006a; Nyoka, S., and Ferguson, C. 1999; Rondeau, J.H. 1991; personal observations.

Revised: January 2007

©Barry Rice, 2005

T: Radek Kastner